

Előkészületi munkák a védett és fokozottan védett növény- és állatfajokról szóló miniszteri rendelet módosítására

Dr. Magyar Gábor főosztályvezető
(AM Természetmegőrzési Főosztály)
2026. március 26.

13/2001. (V. 9.) KöM rendelet
a védett és a fokozottan védett növény- és
állatfajokról, a fokozottan védett barlangok
köréről, valamint az Európai Közösségben
természetvédelmi szempontból jelentős
növény- és állatfajok közzétételéről

Módosítás célja

- ▶ új védett vagy fokozottan védett fajok
- ▶ védett fajok védelmének a feloldása, ha már nem indokolt
- ▶ „PÉK” inflációhoz való igazítása, relatív módosítás védelmi helyzet változása esetén
- ▶ rendszertani, nevezéktani pontosítások

A rendelet 16-szor módosult. Dátumai:

Többnyire a normaszöveg vagy 1-1 faj
védelmi státusa kapcsán történt a
módosítás

Hatályba lépés	2001.05.17
	2001.09.28
	2005.09.01
	2006.04.01
	2007.07.05
	2008.06.27
	2008.09.20
	2009.01.01
	2011.11.18
(CR csatlakozás)	2012.10.01
	2013.10.10
	2015.11.03
	2020.08.02
	2022.08.01
	2023.01.01
	2024.10.25
Hatályos	2025.08.01

A jogi oltalomban részesülő fajok számának változása

év	növények			állatok			gomba/zuzmó védett	összesen
	védett	fok. v.	EK	védett	fok. v.	EK		
2001	632	63	498	828	137	573	35+8	2233
2012	690	87	575	982	186	678	35+8	3241
2026	694	87	578	1006	186	742	58+17	3368

A fajok jogszabályi védelmének a célja

A faj egyedeinek a védelme (szándékos zavarás, veszélyeztetés, befogás, kereskedelem, elpusztítás stb. tilalma)

- ▶ - szankcionálás
- ▶ - engedélyezési eljárás

A faj élőhelyének a védelme (szaporodó-, táplálkozó-, pihenőhely védelme)

- ▶ - engedélyezési eljárás
- ▶ - szankcionálás

A rendelet mellékleteinek az elemei

Fajlisták

- ▶ Védett, fokozottan védett: egyedek és élőhelyeik
- ▶ EK szempontjából jelentős fajok: egyedek védelme (nagyraoszt illegális behozatal)

Pénzben kifejezett érték irányt mutat

- ▶ állampolgár
- ▶ hatóság (szabálysértési/engedélyezési)
- ▶ ügyészség/bíróság számára

Célja

- ▶ elrettentő erő a jogsértés elkövetésétől
- ▶ szankciók megállapítása
- ▶ iránymutatás a jogalkalmazásban az adott faj veszélyeztetettségéről, társadalmi fontosságáról (hatóság, ügyészség, bíróság)

A módosítás előkészítése

- javaslattevők száma (személy/szervezet): 57+19
- eddigi belső egyeztetések száma: 24
- Módosításra javasolt fajok száma: 410

Javaslatok száma	darab	elfogadva
$\emptyset \rightarrow V$	222	65
$\emptyset \rightarrow FV$	8	1
$V \rightarrow FV$	76	31
$\emptyset \rightarrow 7./8.$ melléklet	17	
$FV \rightarrow V$	-5	-2
$V \rightarrow \emptyset$	-50	-56
$FV \rightarrow \emptyset$	-2	0
kultúrváltozat $V \rightarrow \emptyset$	-7	-5
egyéb javaslat	23	2
Összesen	410	

JAVASLAT¹

- új faj felvételére a védett fajok jegyzékére
- védett faj fokozottan védetté minősítésére
- fokozottan védett faj védetté minősítésére
- védett vagy fokozottan védett faj levételére a rendelet mellékletéről
- a listán szereplő faj tudományos nevének módosítására
- a faj pénzben kifejezett értékének módosítására
- egyéb

A faj magyar neve:

Tudományos név és auctor:

Rendszertan:

Törzs	Rend:
Osztály	Család

Hivatkozás rendszertan, illetve tudományos név kapcsán:

Rövid leírás / Megkülönböztető bélyegek

IUCN vörös könyv szerinti besorolás:

- Súlyosan veszélyeztetett (Critically Endangered)
- Veszélyeztetett (Endangered)
- Sebezhető (Vulnerable)
- Mérsékelten fenyegetett (Near Threatened)
- Nem fenyegetett (Least Concern)
- Adathiányos (Data Deficient)
- Felmértelen (Not Evaluated)

Hazai besorolás

- veszélyeztetett, kivéve azokat a fajokat, amelyek természetes elterjedése peremjellegű Magyarországon, és amelyek nincsenek veszélyeztetve vagy nem sérülékenyek a régióban.
- sérülékeny, azaz feltehetőleg a veszélyeztetett kategóriába kerül a közeli jövőben, ha a kedvezőtlenül ható tényezők továbbra is fennállnak.
- ritka: kis populációk, amelyek jelenleg nem tekinthetők veszélyeztetettnek vagy sérülékenynek, de ennek veszélye fennáll. A faj csak behatárolt földrajzi területen, vagy pedig nagy területen, de elszórtan fordul elő.
- endemikus, figyelmet igénylő faj; speciális élőhelyigénye, vagy élőhelyének potenciális veszélyeztetése miatt természetvédelmi helyzete kedvezőtlen.

Ökológia / legfontosabb élőhelyei:

Földrajzi elterjedés:

A faj hazai elterjedése:

¹ Indokolt esetben a faj helyett alfajra is tehető javaslat

Mi is az a pénzben kifejezett érték („PÉK”)?

Korábban használt fogalmak:

- ▶ „eszmei érték”
- ▶ „természetvédelmi érték”

Egyik sem igazán jó kifejezés, mert a faj egyedszámának a növelése többbe kerülhet példányonként („természetvédelmi érték”)

máskor a külföldön legálisan begyűjthető trófea értéke magasabb a jogszabályban megállapított értéknél („kereskedelmi érték”)

PÉK megállapítása

A faj állománya mennyire sérülékeny (S)

- ▶ elterjedés (Kárpát-medencei endemizmus vs. egy máshol gyakori faj hazai perempopulációja pl.)
- ▶ globális, regionális, nemzeti veszélyeztetettség (vörös lista, felmérések adatai, világállomány stb.)
- ▶ állomány regenerációs képessége (egyes fajok több éves korukra érik el ivarérettségüket, szaporodási rátájuk is alacsony, más fajok nagy mennyiségű petével szaporodnak, így gyorsabban regenerálódhat az állomány pl.)

Illegális veszély, „nyomás” a faj állományának egyedeire, élőhelyére (V)

- ▶ gyűjtés, kereskedelem
- ▶ elpusztítás (üldözés)
- ▶ egyéb hasznosítás (virággyűjtés, régen toll mint ruhadísz stb.: változó divatok)

$$S \times V \rightarrow \text{PÉK}$$

PÉK megállapítása (folyt.)

- Hazai társadalmi igény a növelésre
- Jövő nemzedékek biztoshelyettesének megkeresése
- Nemzetközi honlapok buzdítása
- Rendszeres felülvizsgálat a jogszabályok hatályosulására

- Változó divatok (hóbagoly iránti kereslet Harry Potter-könyvek kapcsán, hóvirág, árvalányhaj szedése stb.)
- Változó állományok (klímaváltozás és sok egyéb ok)
- Rendszertani változások követése (a jog jellemzően a **fajt** ismeri el (új tudományos eredmények; de alfaj, helyi populáció, ökotípus, génváltozatosság is fontos)

PÉK összehasonlítása a természet-helyreállítási kiadásokkal

- ▶ A PÉK gyakran alacsonyabb, mint a faj adott példányának a pótlásához szükséges restaurációs kiadások **(de esetenként egyáltalán nem reprodukálható a faj állománya!)**

Példa:

- ▶ Két EU LIFE pályázat 2003–2023 között 4 946 509 568 Ft-ba került a túzok Kárpát-medencei védelmére
- ▶ Az állomány 1298-ról 2992 példányra nőtt (1694 példányos növekmény)
- ▶ ez példányonként 2 920 017 Ft költség (3× magasabb, mint a jelenlegi PÉK!)
- ▶ Két újabb LIFE pályázat indult a faj állományának megőrzésére Európában
(10 200 773 034 Ft → további 680 000 Ft/egyed kiadás)
- ▶ Változó egy adott faj által nyújtott **ökoszisztéma-szolgáltatás** értéke, de szintén magasabb lehet a PÉK-nél

PÉK összehasonlítása a trófeavadászat lődíjaival

Farkas: fokozottan védett faj PÉK-e (250 000 Ft) alacsonyabb, mint pl. a lődíj:

- ▶ Kirgizisztánban 3000 euró = 1 164 000 Ft (4,6× magasabb, mint a PÉK)
- ▶ Kazahsztán 5705 euró (ötnapos vadászat)
- ▶ Bulgária 3550 USD (4 nap)
- ▶ Bosznia 5820 USD (7 nap)

- ▶ Olcsóbb idehaza lelőni, mint kiutazni külföldre...

PÉK megállapítása - nemzetközi összehasonlítás

Miért védett Magyarországon, ha máshol vadászható?

- ▶ Helyi ökológiai eltérések (egy faj állománynagysága és -sűrűsége, reprodukciós képessége eltérhet régióként)
- ▶ Eltér a fajra nehezedő nyomás (civilizáció, élőhelyvesztés, vadászati igény stb.)
- ▶ Nem mindenütt egyformán jogkövető a magatartás
- ▶ Nem biztos, hogy helyes az adott ország természetvédelmi politikája (máshol is jobban védeni kellene)

PÉK és szankciók - nemzetközi összehasonlítás

- ▶ Rendszerint (jóval) magasabb büntetéstételek
- ▶ Jogkövető magatartás is eltérhet országonként egy adott jogsértés tekintetében

Példák (maximális tételekre):

- ▶ **Fülöp-szigetek:** akár 5 680 000 Ft, ill. 6 év szabadságvesztés
- ▶ **Szlovákia:** hiúz, mormota, rétisas 10 000 € (4 millió Ft), hajnalmadár 5 000 €, minimum 50 € (20 000 Ft) pl. ízeltlábúaknál
- ▶ **Skócia:** büntetés (2009-2013 között; madarak) esetenként átl. 574 £ (240 000 Ft)
- ▶ **USA:** 500-2000 \$ példányonként
- ▶ Közép-Afrika (Kamerun): 1,8-6 millió Ft
- ▶ Vietnam: 650 000-6 500 000 Ft
- ▶ Kína: akár **életfogytig** tartó szabadságvesztés veszélyeztetett fajok esetében!

Köszönöm a figyelmet!

